O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
INSON RESURSLARI VA MAHALLA
TARAQQIYOTINI BOSHQARISH
INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi: № BD-60411400 2024 yil "10" 12		"TASDIQLAYMAN" SamDU rektori: _____ R.I.Xalmuradov 2024 yil "_" _____

IQTISODIY TA’LIMOTLAR TARIXI

FAN DASTURI
Kunduzgi bo’lim uchun

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60411000 - Inson resurslarini boshqarish

SAMARQAND – 2024

CamScanner yordamida skanerlangan

Fan/modul kodi ITT1105		O'quv yili 2024-2025	Semestr I	ECTS – Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
	Iqtisodiy ta`limotlar tarixi		60	90	150

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**I. FANNING MAZMUNI** **Fanni o'qitishdan maqsad** - talabalarga iqtisodiy bilimlarning nazariy asoslarini, iqtisodiyotning asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, iqtisodiy qonunlar va tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amalda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilish. **Fanning vazifasi** - talabalar tafakkurida ayrim shaxslar, ijtimoiy guruhlar yoki umumjamiyat manfaatlarini ifodalovchi iqtisodiy fikr, qarash, g'oya, nazariya va ta'limotlarning shakllanishi, rivojlanishi, "yemirilishi" va almashinuvining tarixiy jarayonini izchil yoritish asosida milliy istiqlol mafkurasining mohiyati va mazmuniga mos, tub islohotlar milliy modelining yetuk amaliyotchisiga xos iqtisodiy dunyoqarashni shakllantirishdan iborat.

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	**Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining predmeti va o'rganish usuli** Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining ahamiyati va uning maqsadi. Iqtisodiy ta'limotlar tarixini o'rganishda davrlash tizimidan Foydalanish.Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining predmeti va o'rganish uslublari. V.Petti,A.Smit va D.Rikardoning qarashlari. Merkantilizm. Fiziokratlar. Klassik siyosiy iqtisod. U. Petti. A.Smit D.Rikardo.Sismondi.Sotsial-utopistlar.Marksizm

CamScanner yordamida skanerlangan

	jamiyat.Marjinalizmvakillari.Neoklassik maktab.Keynschilik.Neoliberalizm.Monetarizm.Institutsionalizm.
M2	**Qadimgi dunyo iqtisodiy ta'limotlari** Qadimgi Sharqdagi iqtisodiy fikrlar.Qadimgi Xitoy iqtisodiy g'oyalari.Qadimgi Gretsiyadagi iqtisodiy fikrlar.Qadimgi Rimdagi iqtisodiy qarashlar. Ko'xna Bobil iqtisodiyfikrlari. «Avesto»dagi iqtisodiy fikrlar. «Artxashastra» ta'limoti.Aristotelning iqtisodiy qarashlari. Iqtisodiy faoliyatning to'g'riligi bo'yicha Aristotelning qarashlari. Platon, Aristotel va Avliyo Tomas Akvinskiy qarashlari
M3	**Feodal jamiyati va uning yemirilish avridagi iqtisodiy ta'limotlar** Arab-islom mutafakkirlari iqtisodiy fikrlari.Abu Hamid al-G'azzoliyning iqtisodiy fikrlari.Ibn Xaldunning iqtisodiy fikrlari.G'arbiy Evropadagi iqtisodiy g'oyalar. Ilk iqtisodiy fikrlarning Qadimgi Sharqda kelib chiqishi. Qur'oni Karimdagi asosiy iqtisodiy g'oyalar. «Odil narx»
M4	**O'rta osiyodagi temuriylar davrigacha bo'lgan iqtisodiy g'oyalar** «Buyuk ipak yo'li»ning Markaziy Osiyoda iqtisodiy munosabatlar rivojlanishidagi o'rni.O'rta Osiyodagi iqtisodiy g'oyalar.«Buyuk ipak yo'li»ning Markaziy Osiyoda iqtisodiy munosabatlar rivojlanishidagi o'rni. A.Forobiyning iqtisodiy fikrlari. Forobiyning mulkchilik to'g'risidagi qarashlari. Forobiyning taqsimotga bo'lgan iqtisodiy qarashlari. Ibn Sinoning iqtisodiy qarashlari.Yusuf Xos Hojibning iqtisodiy fikrlari
M5	**Amir temur va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalar va iqtisodiy siyosat** Amir Temurning iqtisodiy qarashlari.Shoxruh Mirzo va Mirzo Ulug'bek davridagi iqtisodiy islohotlar.Alisher Navoiy iqtisodiy ta'limoti.Zahiriddin Muhammad Bobur va Boburiylar davri.Amir Temurning iqtisodiy qarashlari. Forobiyning "moddiy ehtiyojlar" to'g'risidagi ta'limoti.A.Temurning xalqaro savdoni rivojlantirishdagi mavqei va o'rni.Navoiyning boylik yaratish to'g'risidagi g'oyasining o'ziga xosligi.
M6	**Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohyati vaahamiyati** Merkantilizm tushunchasi uning mohiyati va mazmuni.Dastlabki va keyingi merkantilizmning o'ziga xosligi.Merkantilizm tushunchasi uning mohiyati va mazmuni. Qudrat va Boylik. Merkantilistlarninig nazariy xissasi. Merkantilizmning tarixiy ahamiyati. Merkantilistlarning iqtisodiy g'oyalari.
M7	**Klassik iqtisodiy maktabning iqtısodiy ta'lımotlari** Klassik iqtisodiy maktabning paydo bo'lishining tarixiy shart-haroitlari vauning tavsifi.U.Pettining iqtisodiy ta'limoti.P.Buagilberning

CamScanner yordamida skanerlangan

	iqtisodiy ta'limoti.Fiziokratlar. Uilyam Petti (1623–1687). Boylik va pul nazariyalari. Qiymat nazariyasi. Daromadlar nazariyasi. Fiziokratlar Fransua Kene (1694–1774) . Qiymat, pul va foiz nazariyalari. Pettining boylik nazariyasi. Qiymatning mehnat nazariyasi. Fiziokratizmning tarixiy ahamiyati.
M8	**Klassik iqtisodiy maktabning to'la shakllanishi** Adam Smitning iqtisodiy qarashlari.D.Rikardoning iqtisodiy ta'limoti. Xalqlar boyligining tabiati va sabablari. Xalqlar boyligi sabablari. A.Smitning ijtimoiy-iqtisodiy nazariyalari.Qiymat va bahoning shakllanishi. Foyda nazariyasi. Rikardo: uslub, siyosat, predmet. Rikardo va iqtisodiy siyosat. Rikardoning iqtisodiy kelishuv predmeti. Rikardo modeli. Rikardoning qiymatning mexnat nazariyasi
M9	**Klassik iqtısodıy maktabga alternativ ta'lımotlar** T.Maltusning iqtisodiy qarashlari.J.S. Millning iqtisodiy qarashlari J.B.Seyning iqtisodiy ta'limoti.F.List va Germaniya tarixiy maktab asoschilari P.J. Prudon va K.Rodbertusning iqtisodiy g'oyalari."Qiyosiy ustunlik" nazariyasi."Sey qonuni"ning mohiyati va asosiy qoidalari.Ishlab chiqarishning uch omilli nazariyasiB.Seyning qiymat nazariyasi qiymatning mehnat nazariyasi.J.S. Mill ishlab chiqarish va taqsimot qonunlari.S. Millning "Siyosiy iqtisod asoslari.
M10	**Bozor iqtisodıyotiga muxolif-sotsialıstik yo'nalish moxiyati va unıng tarixiy tadbiri** K.Marks iqtisodiy ta'limotining umumiy tavsifi.Marksning Qiymat nazariyasi.K.Marks: Renta nazariyasi.K.Marksning Ijtimoiy formatsiyalar nazariyasi. Qo'shimcha qiymat nazariyasi. Iqtisodiy determinism. "Qiyosiy ustunlik" nazariyasi.
M11	**Marjinalizm iqtisodiy ta'limoti.** Marjinalizm va me'yorli foydalilik nazariyasi.Buyumni taqsimlash, ayirboshlash va buyumning ijtimoiy me'yorli Foydaliligi.A.Marshall va yangi klassik vaziyat.Talab va taklif muvozanati va vaqt omili. Metodologiya. Qiymat (qimmat) va narxning shakllanishi nazariyasi. Marjinalizmning asosiy g'oyasi.
M12	**Institutsionalizm yo'nalishini mohiyati va ahamiyati** Institutsionalizmning kelib chiqishi va undagi yangi rahnamolar.Urushdan keyingi institutsionalizm (XX a. 40–70-y.). Eski tarixiy maktab.Yangi tarixiy maktab. Angliyadagi tarixiy metod. Neoklassik nazriyaga Veblenning tanqidiy qarashlari. Kommonsning iqtisodiy g'oyalari. Institutsionalizmning paydo bo'lishi.
M13	**Jon meynard keyns ta'limoti va neokeynschilik**

CamScanner yordamida skanerlangan

	Keyns makroiqtisodiyoti.Keynsning multiplikator modelining shakllanishi: 1940-1960 y.Yangi Keynschilik nazariyasi va muvofiqlashtirishda muammolar.Samarali talab va insonning psixologik moyilligi.Insonning psixologik moyilligi. Umumiy Nazariyada Konseptual Tabiiylik. Keynschilik siyosati. Keynsning siyosatga nisbatan falsafiy yondashuvi. Multiplikator. Likvidlik ustunligi, pul massasi va foiz stavkasi nazariyalari.
M14	**Neoliberalizm g'oyalarining moxiyati va axamiyati. nomukammal raqobat bozori nazariyalari** Monetarizm konseptsiyasi va uning asosiy qoidalari.F.Xayek va uning ijtimoiy-iqtisodiy g'oyalari.Ijtimoiy bozor xo'jaligi kontseptsiyasi. Ayirboshlash tenglamasi. Pulga bo'lgan talab va taklif. Pul massasi va iqtisodiy siklar. M.Fridmenning pul qoidasi. Monetarizm va keynschilik nazariyalari.
M15	**Xalqaro savdo nazariyalari** Mutlaq ustunlik nazariyasi.Qiyosiy ustunlik nazariyasi.Ishlab chiqarish omillari nisbati nazariyasi.Mahsulotning hayotiy sikli.Xalqaro mehnat taqsimotini tadqiq etishning tanqidiy yo'nalishi.Raqobat ustunligi nazariyasi.Valyuta kursi nazariyalari. Xalqaro savdo mohiyati va tushunchasi.Xalqaro savdoning nazariy asoslarizning fikringizcha, XXI asrda tashqi savdoning rivojlanishi.Mintaqaviy integratsion jarayonlarning kuchayishi. Mutloq ustunlik nazariyasi. Nisbiy ustunlik nazariyasi.
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar (S) Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
A1	Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining predmeti va o'rganish usuli
A2	Qadimgi dunyo iqtisodiy ta'limotlari
A3	Feodal jamiyati va uning yemirilish avridagi iqtisodiy ta'limotlar
A4	O'rta osiyodagi temuriylar davrigacha bo'lgan iqtisodiy g'oyalar
A5	Amir temur va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalar va iqtisodiy siyosat
A6	Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohyati vaahamiyati
A7	Klassik iqtisodiy maktabning iqtısodiy ta'lımotlari
A8	Klassik iqtisodiy maktabning to'la shakllanishi
A9	Klassik iqtısodıy maktabga alternativ ta'lımotlar
A10	Bozor iqtisodıyotiga muxolif-sotsialıstik yo'nalish moxiyati va unıng tarixiy tadbiri

CamScanner yordamida skanerlangan

A11	Marjinalizm iqtisodiy ta'limoti.
A12	Institutsionalizm yo'nalishini mohiyati va ahamiyati
A13	Jon meynard keyns ta'limoti va neokeynschilik
A14	Neoliberalizm g'oyalarining moxiyati va axamiyati. nomukammalraqobat bozori nazariyalari
A15	Xalqaro savdo nazariyalari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

"Iqtisodiy nazariya" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	"Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" fanining predmeti
2.	Qadimgi Sharqdagi iqtisodiy g'oyalar
3.	Antik dunyo iqtisodiy qarashlari.
4.	IX-XV asrlarda O'rta Osiyodagi iqtisodiy fikrlar.
5.	Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati.
6.	A.Smit manufaktura davrining iqtisodchi nazariyotchisi
7.	D.Rikardo ta'limotining ahamiyati
8.	XIX asrning II-III choragidagi ijtimoiy iqtisodiy vaziyat
9.	Bozor iqtisodiyotiga muxolif g'oyalar.
10.	Marjinalizm iqtisodiy ta'limotining shakllanishi, umumiy ta'rifi
11.	Avstriya maktabi va uning xususiyatlari
12.	Kembridj maktabi A.Marshall ta'limoti
13.	Marjinalizmning Amerika maktabidagi xususiyatlari
14.	Institusionalizm yo'nalishi
15.	Nomukammal bozor ta'limotlari
16.	Monetarizm va neoliberalizm evolyusiyasi
17.	Keyns iqtisodiy ta'limotining xususiyatlari
18.	Keynschilik va neokeynschilik

CamScanner yordamida skanerlangan

19.	Xalqaro kapital harakati va investisiyalarga oid nazariyalar
20.	O'tish davri tavsifi va uning milliy xususiyati(I.Karimov asari asosida).
21.	Ijtimoiy institusional ta'limotlar (Gelbreyt, Toffler) evolyusiyasi
22.	Neoliberalizm va monetarizm (Fridman, F. Xayek, Mizes, Rebke) evolyusiyasi.
23.	Amerika maktabi. Klarkning iqtisodiy g'oyalari
24.	Germaniyadagi yangi va eng yangi tarixiy maktab. Ularning iqtisodiy mazmuni.
25.	Iqtisodiy tadqiqotlarda sosialistik yo'nalish (A.S.Simon, Sh.Furye, R.Ouen, K.Marks, V.I.Ulyanov (Lenin)).

"Iqtisodiy ta`limotlar tarixi" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari faning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada iqtisodiy bilim ko'nikma hamda bilimlarni shakllantirish nazarda tutilgan. Jumladan, Iqtisodiy ta`limotlar tarixi faning iqtisodiy qonunlar,kategoriyalar,ijtmoiy-iqtisodiy munosabatlar,iqtisodiy tizimlar va ularni amal qilishi haqidagi muammolarni obyektiv tarzda ochib berish ko'zda tutiladi.Keltirilgan mavzular bo'yicha talabalar olib borayotgan tatqiqotlar,milliy iqtisodiyotning dolzarb muammolariga qaratlib talabalr tomonidan amaliy ishlashni talab etib bu xol ularda iqtisodiyot amaliyotida amaliy ko'nikmalarni, to'g'ri iqtisodiy fikirlashni shakillanishiga sabab bo'ladi.Bu holat **mustaqil ta'limda** nazarda tutilgan mavzular doirasida talabalar ish olib borishadi.Fan bo'yicha mustaqil ta'limda talabalar yuqorida keltirilgan mavzulardan tashqari o'z xoxishlariga ko'ra boshqa mavzudagi muammolarni ochib berish imkoniyatiga ega.Fan bo'yicha tavsiya etilgan mavzularni har biri to'g'risida talabalar o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida keltirilgan.

3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • iqtisodiy ta'limotlar tarixining mohiyati, talabalarning erkin fikrlashini, iqtisodiy bg'oya, iqtisodiy kategoriyalar to'g'risida **tasavvurga ega bo'lishi**; • turli davrlar va jamiyatlarda paydo bo'lgan iqtisodiy fikrlar va ta'limotlarning mamlakat rivojiga ta'siri to'g'risida **bilishi va ulardan foydalana olishi**; • iqtisodiy taraqqiyotga olib kelgan g'oyalar va iqtisodiy siyosatning mazmuni, iqtisodiy rivojlanishning yuksalish va sustlashuv sabablarini,

CamScanner yordamida skanerlangan

	ijobiy g'oyalarning iqtisodiy ta'limot yoki nazariyalar darajasuga erishilganini, iqtisodiy g'oyalari rivojidagi cheklanganlikni batafsil taxlil etish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • elektron materiallar • keys-texnologiyalar • vizual, muammoli, mualliflik ma'ruzalari, ikki tomonlama tahlil, Insert, klaster, «Venna», sinkveyn va boshqalardan foydalanish
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar:

1.B.X.Turaev., A.N.Nizamov Iqtisodiy ta`limotlar tarixi: O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamDU nashri, 2021. – 272 b.

2. A. Razzoqov, Sh.Toshmatov, N.O'rmonov. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. Darslik.-T., "Iqtisod-moliya", 2007 y.

3. Q. Yo'ldoshev, Q. Muftaydinov, V. Abdurahmonov Iqtisodiy ta'limotlar tarixi: Oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik.- T.: «IQTISOD—MOLIYA», 2006 y. 188 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O'zbekiston, 2014. – 46 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
3. Razzoqov A.Nobel mukofoti laureatlari (iqtisodchilar). T., 2009 . 88 b.
4. Moris Alle. Globalizasiya. Razrusheniye usloviy zanyatosti i ekonomicheskogo rosta. Empiricheskaya ochevidnost. – M.: TEIS, 2003. 314 s.
5. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi: (2011 yil 1 iyulgacha bo'lgan o'zgartish va qo'shimchalar bilan) Rasmiy nashr – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. – T.: Adolat, 2011. – 276 b.

Axborot manbalari (saytlar):

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.economist.com
4. www.worldeconomics.com
5. www.tradingeconomics.com
6. http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com / best-graduate- schools / top-humanities-schools/economics-rankings
7. www.ereport.ru - Obzornaya informatsiya po mirovoy ekonomike

CamScanner yordamida skanerlangan

	8. www.stplan.ru - ekonomika i upravlenie 9. www.catback.ru - nauchnie stati i uchebnie materiali po ekonomike
7.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024 yil "24" avgustdagidagi 1 -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** 1.B.M.Boboqulov – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini boshqarish instituti, "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari nomzodi. 2.A.N.Nizamov – SamDU, "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti Sh.S.Sharifov – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini boshqarish instituti, "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti, i.f.f.d. D.A.Maxmudova – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini boshqarish instituti, "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi assistenti.
9.	**Taqrizchilar:** 1. N.U.Arabov – SamDU, "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (ichki). 2. T.S.Sharipov – SamISI, "Iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari nomzodi (tashqi).

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Arabov N.U.

Kafedra mudiri: **A.N.Nizamov**

Institut direktori: **Sh.D. Djurakulov**

Sh. Rashidov nomidagi SamDU O'quv ishlari bo'yicha 1-prorektor: **A. S. Soleyev**

CamScanner yordamida skanerlangan